

Interviu cu Viorel Chetragu, directorul Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CCCEC), acordat Ziarului de gardă

— **Dle Chetragu, cum poate fi anticipată transformarea CCCEC dintr-un organ de ocrotire a normelor de drept într-un mecanism de represiune, aflat în serviciul intereselor de tip criminal sau mafiot?**

— În ultima perioadă, societatea a fost măcinată de confruntări politice fără precedent. În aceste condiții, atât CCCEC, cât și întregul sistem al organelor de drept a fost folosit, direct sau indirect, la reprimarea elementelor incomode puterii, urmărindu-se, în special, destabilizarea financiară și chiar vitală a acestora. Conducătorii acestor instituții au trebuit să manifeste o abilitate excepțională ca, în această debandadă, să rămână cu imaginea și cu uniforma neșifonate.

Dacă e să vorbim despre mecanisme de represiune și de protejare a unor interese, aș aminti despre promovarea și susținerea elitelor politice de către grupuri financiare care, într-o formă sau alta, și-au satisfăcut interesele proprii, ce nu aveau nimic în comun cu interesele publice. Nu sunt idealist, dar îmi doresc ca, în această țară, să funcționeze aceleași reguli pentru toată lumea. Nu voi accepta ca un potențial antreprenor sau investitor străin, pentru a iniția o activitate economică în R. Moldova, să fie obligat să solicite acordul tacit al grupurilor din anturajul elitelor politice aflate la putere sau al membrilor familiilor acestora. Nu cred că substituirea autorităților criminale de altădată cu elemente ale unor elite vicioase sau ale apropiaților familiilor acestora a fost benefică pentru R. Moldova.

Pentru a schimba situația nu sunt necesare capacități excepționale. E nevoie doar ca toți cetățenii să fie tratați corect, iar instituțiile publice să acționeze în strictă conformitate cu cadrul legal ce reglementează activitatea acestora. Reguli valabile pentru toată lumea. Totodată, persoanele vinovate de comiterea unor infracțiuni grave ar trebui sancționate cu toată duritatea legii, fără a admite delimitări între persoane fizice, businessmeni sau înalți funcționari.

— **Care sunt aceste elite vicioase?**

— Presa poate face mai multe dezvăluiri, chiar este obligată să facă acest lucru. În atribuțiile unui director de CCCEC, însă, intră investigarea complexă, astfel încât cei suspecti să fie pedepsiți conform legii. Am și inițiat mai multe acțiuni legate de deținerea monopolului asupra cărnii. Cum s-a ajuns că anumite grupări au creat condiții în care adaosul comercial, de la vază la consumator, este de 300%? Aceste lucruri erau efectuate de către persoane concrete. A funcționat o comisie specială care permitea sau interzicea importul de carne. Pe seama acestor activități, în scurt timp, unii s-au îmbogățit excesiv, plimbându-se astăzi în automobile de 150 mii de euro.

— **Cum v-ați întâlnit și cum v-ați despărțit de ex-directorul CCCEC?**

— A fost o întrevedere scurtă, care, în mare parte, a comportat un caracter oficial. Dumnealui mi-a făcut cunoștință cu situația din cadrul CCCEC, transmițându-mi atribuțiile necesare activității mele ulterioare. Am venit încoace cu pixul. Sunt independent și nu am ce pierde. Singura dependență a mea, în această viață, e de familia mea. Atât. Regret, desigur, că CCCEC are o imagine îndoielnică în rândul cetățenilor. Situația nu se va schimba doar numind un «nene rău» în funcția de director. Aici lucrurile ar trebui schimbate la nivel de sistem, iar situația ar putea avansa doar dacă clasa politică va avea altă percepție asupra fenomenului corupției.

— **Ați învățat în România. Ce efecte a avut acest lucru asupra carierei dvs. în timpul guvernării anterioare, deosebit de românofobe?**

— Românofobia care a existat a fost generată de condițiile politice din societate. Am avut și eu probleme, în special după ce „Moldova suverană» a publicat articolul „Studentii din R. Moldova, o pradă ușoară pentru Serviciile Secrete din România». În articol eram vizat și eu, care dețineam o funcție importantă în MAI. Sigur că au fost efectuate investigații de serviciu. Unii dintre colegi au fost disponibilizați. Eu am cerut să mi se demonstreze colaborarea mea cu serviciile secrete din afara R. Moldova. Le spuneam: eu am lucrat numai cu bandiți și criminali și nu am făcut diferențe dacă sunt români, ruși, turci sau americani. Pentru mine, infractorii nu au naționalitate. De altfel, nu cred că diploma, organul emitent sau țara constituie niște criterii cu o relevanță determinantă atunci când este vorba despre angajarea la serviciu. Prioritar rămâne a fi, în opinia mea, IQ-ul candidatului, pregătirea profesională și capacitățile de muncă. Cel mai ușor acești parametri pot fi apreciați în discuții. Personal, am preferat ca, cel puțin o lună, să lucrez alături de potențialul angajat, să mergem împreună prin misiuni speciale, monitorizând direct activitățile acestuia. Chiar și inițierea unor activități specifice mă ajută să determin cât e de slabă persoana în fața unor oferte corupționale.

În cadrul CCCEC, în prezent, activează 25 de angajați care și-au făcut studiile în România. În Ucraina — 4, în Federația Rusă — 8. Mulți dintre absolvenții studiilor universitare din România sunt chiar colegii mei de grupă sau de promoție. Și șeful Departamentului Instituției Penitenciare, și șeful Biroului Migrație și Azil, și șeful Direcției Informație și Evidență sunt absolvenți ai facultăților din România. Când am fost admis, m-am confruntat cu un concurs de 30 de persoane pentru un singur loc. Studiile în România m-au sprijinit mult în activitatea mea ulterioară. Antiromânismul este o chestiune neproductivă.

— Există, în sertarele angajaților CCCEC, mai multe cauze inițiate la comanda fostei guvernări. Ce se va întâmpla cu ele?

— Am găsit mai multe lucruri curioase. Că sunt sau nu la comandă, urmează ca organele investite cu supravegherea urmăririi penale să se pronunțe. Noi deja am inițiat un proces de evaluare a situației CCCEC și, în termene restrânse, ne vom expune poziția prin adoptarea deciziilor impuse de lege.

În 10 luni ale anului 2009, Centrul a pornit mai multe cauze penale vizând infracțiuni de corupție în privința unor persoane cu funcții de conducere, generând în societate un interes sporit. În acest context amintim despre dosarele pornite în privința cetățenilor Adrian Ghicov (directorul Agenției de Evaluare și Examinare (AEE)), Valentina Miron (vicedirector), Valeriu Șarai (specialist coordonator), Aurica Marcu (specialist principal), care au estorcat și au primit 385.000 lei la bacalaureat. Un exemplu, mai mult decât elocvent, este și cazul medicilor de la Institutul Oncologic...

— Ce noutăți despre corupția din R. Moldova ați aflat devenind director al CCCEC?

— Dacă aș afirma, din noua mea postură, că am făcut descoperiri senzaționale despre acte de corupție cu rezonanță deosebită sau crime economice de care aud în premieră ar însemna că am fost tot timpul departe de organele de drept. Vin însă dintr-un mediu similar și, poate, de aceea, nu am descoperit lucruri necunoscute.

Important e ca, în noua mea calitate, să pot contribui eficient la diminuarea fenomenului corupției, iar persoanele implicate în scandaluri de proporții, legate de corupție sau alte activități reprobabile, să compară în fața instanțelor de judecată.

— Cum vă afectează pe dvs. personal corupția de la noi, care, potrivit unor studii de specialitate, este la un nivel impresionant de mare?

— Îmi provoacă, în primul rând, repulsie. E amoral să fii forțat de situație sau chiar de persoane concrete să oferi «ceva» în schimbul unor servicii garantate de stat sau pentru realizarea drepturilor consfințite de lege. Deși nu am fost afectat în mod direct, pentru că am purtat o uniformă, am avut o legitimație care au făcut ca să nu fiu privit ca un potențial dăător de mită. Dar este regretabil că cetățenii au ajuns să perceapă acest flagel drept o obișnuință, o tradiție, un fenomen firesc. Presupun că prea puțini își doresc contracararea fenomenului, având în vedere nedorința de a conlucra cu organele competente în combaterea corupției.

Evident, ca orice părinte, îmi doresc să le asigur copiilor mei un viitor frumos, iar părinților o bătrânețe demnă de viața lor. Toate acestea — fără achitarea unor taxe ilegale, solicitate în instituții de învățământ, medicale sau oricare altele.

O problemă gravă e că cetățenii percep mita drept cea mai simplă soluție.

«Plătește și nu ai probleme» a devenit lozinca timpului. Singura cale de a învinge corupția e de a nu corupe, apărându-ți drepturile, cu mult curaj, până la capăt. De fapt, sorginea fenomenului se trage din timpuri străvechi. E știut că, pe vremuri, domnitorii își cumpărau locul în ierarhia curții domnești, plătind cu aur suveranilor turci...

— **S-a întâmplat să vă propună cineva mită?**

— S-a întâmplat și nu o singură dată, și asta pentru că, într-o perioadă nestabilă pentru societatea noastră, activam în poliția economică. Eram în contact cu oameni de afaceri, majoritatea dintre care sunt decizi să-și soluționeze problemele prin achitarea taxelor neformale. De fapt, ei sunt victime ale mașinăriei administrativ-birocratice, ale funcționarilor care îi văd doar ca potențiali dăători de mită. Nici nu-i tratează altfel. Avem «linii fierbinți», dar foarte puțini cetățeni se adresează, denunțând funcționarii corupți. Ei preferă să plătească, altfel cred că nu-și vor soluționa problemele.

— **La investire ați spus că veți «contribui la crearea unui mediu prietenos pentru activitatea de antreprenariat și cea investițională». Ce înseamnă «mediu prietenos», în viziunea dvs.?**

— M-am gândit, mai întâi, la importanța unei colaborări cu mediul de afaceri, în vederea extinderii puterii economice a statului. Sunt convins că un asemenea parteneriat este în interesele businessului, dar și al statului. E inacceptabil ca businessul să perceapă organele statului abilitate cu reglementarea sau supravegherea activităților economice drept oponenți sau pericole, sau, invers, ca funcționarii să vadă în business doar potențiali evazionști. Obiectivul creării unui mediu prietenos pentru business poate fi atins doar cu eforturi comune. Suntem decizi să cooperăm cu reprezentanții mediului de afaceri. În opinia mea, mediu prietenos pentru business înseamnă: oferirea necondiționată a posibilității de a-și desfășura activitățile în conformitate cu legislația, care, de altfel, e una loială sub aspect fiscal, dar și sub aspect de reglementare; asigurarea unei concurențe loiale pentru oamenii de afaceri din diverse domenii, inclusiv sub aspectul asigurării respectării legislației fiscale. Mediu prietenos mai înseamnă excluderea oricăror afiliieri între business și exponenții puterii în scopul promovării unor interese personale sau de grup.

— **V-ați pronunțat pentru caracterul agresiv al Centrului. Ce înseamnă acest calificativ în acest context?**

— De fapt, e cealaltă parte a monedei pentru cei care nu se conformează legii. Caracterul agresiv urmează a fi înțeles ca o intervenție legală și promptă a Centrului în cazul stabilirii încălcării

normelor de drept. Nimic ofensiv pentru cei care respectă cadrul normativ și, totodată, repercusiuni dure, dar legale, față de cei care atentează la ordinea de drept din R. Moldova.

— **Ce salarii au angajații CCCEC și din ce venituri mai mulți dintre aceștia au automobile de lux?**

— Au salarii bune, în funcție de stagiul și de grad, 3-6 mii de lei. Relativ la valoarea automobilelor, cred că ar trebui să constituim un mecanism de control mai eficient, privind monitorizarea tuturor cheltuielilor angajaților. Cât plătește pentru servicii, cât costă casa, școala, mașina, tratamentul, odihna? Aceste cheltuieli ar trebui raportate la venituri, după care am avea mai multe întrebări la respectivii funcționari. De obicei, însă, mulți au învățat să trăiască prin procuri, creând impresia că nu dețin niciun fel de averi... Fiecare funcționar ar trebui să fie sub monitorizarea societății.

— **Care sunt cele mai periculoase crime economice comise în R. Moldova?**

— Evaziunile fiscale, contrabanda, falsul de carduri și falsul de bani, acestea, la momentul de față, reprezintă un prejudiciu foarte mare pentru stat.

— **Ce proporție din buget?**

— Vreo 30% sunt în circuitul negru. Aici mă refer la evaziunile fiscale, la mărfurile și serviciile aflate în afara circuitului legal, la salariile în plicuri etc. De altfel, CCCEC a descoperit mai multe cazuri penale privind folosirea de către infractori a unor scheme frauduloase de eschivare de la impozitare, în care sunt implicate firme delincvente.

Cât privește contrabanda, Centrul a depistat mai multe rețele de firme și diverse scheme de protecționism pentru legalizarea bunurilor materiale introduse prin contrabandă. În ultimii ani, a crescut numărul faptelor legate de obținerea prin înșelăciune a creditelor, acțiuni care cauzează daune mari instituțiilor financiare. În 2009, CCCEC a pornit 134 de cauze penale de acest gen.

— **Cum poate fi contracarată corupția din sănătate?**

— Au fost făcute diverse studii și investigații. S-a constatat că problema corupției în sănătate poate fi soluționată, deși cetățenii intervievați sunt pesimiști. Ei susțin că, în timpul apropiat, nu se vor produce schimbări în acest sens. Printre acțiunile stringente care ar trebui realizate în sistemul medical se numără majorarea salariilor medicilor. De altfel, un tânăr, după ce studiază 15 ani pentru a deveni medic, primește vreo mie de lei salariu. Cum poate supraviețui un specialist la început de cale cu astfel de venituri? Deci, un trai decent, condiții moderne de muncă, asigurarea fiecărei unități medicale cu echipament, revizuirea sistemului de asigurări — toate la un loc ar face mai puțin vulnerabil acest domeniu. Totodată, la nivel raional, ar trebui create structuri speciale care s-ar ocupa de plângerile cetățenilor privind calitatea serviciilor acordate. Persoanele care au trăit experiențe negative nu-și permit să meargă tocmai la minister pentru a declara vreun act de corupție.

— **Din învățământ?**

— Pentru a reduce nivelul corupției în învățământ este nevoie de voința întregii societăți — părinți, pedagogi, elevi și studenți, organe de control. În studiile efectuate de CCCEC, respondenții susțin că sunt necesare reforme radicale ale întregului sistem de învățământ și, în mod special, a modalității de susținere a bacalaureatului, or, „în ultimii ani este mai ușor de

falsificat bacalaureatul și intri la buget pe 5 ani. Plătești o dată bine și apoi nu plătești contractul la facultate».

Unii conducători ai instituțiilor de învățământ consideră că supravegherea video a examenelor de bacalaureat, de stat și limitarea observatorilor în sălile de examinare ar constitui o soluție de diminuare a actelor de corupere.

Introducerea examenelor de admitere în învățământul superior, au subliniat unii manageri din învățământ, ar reduce din probleme, fiind admiși la studii doar cei mai buni. Altă formă de corupție din învățământ este sustragerea mijloacelor financiare sub pretextul asigurării procesului de studii. Centrul a constatat că pentru eliminarea cazurilor de lezare a drepturilor părinților și copiilor este necesară crearea unei baze normative privind activitatea asociațiilor părintești în cadrul instituțiilor preșcolare și preuniversitare; interzicerea, de către MET și de către Direcțiile de învățământ teritoriale, a activității asociațiilor părintești neînregistrate în mod legal; dispunerea obligatorie de către asociații a conturilor bancare; evidența contabilă și prezentarea declarațiilor trimestriale și anuale privind mijloacele bănești acumulate și executarea devizului de cheltuieli.

Pe de altă parte, în vederea limitării primirii informațiilor din exterior, la bacalaureat, ar fi eficientă verificarea corporală a candidaților și a frecvențelor de undă joasă (scanarea corporală a candidaților la susținerea examenelor de bacalaureat este o practică aplicată în statele dezvoltate, inclusiv în SUA).

— Vor fi sau nu cercetați pentru corupție ex-demnitarii care, potrivit presei, au monopolizat cele mai importante sfere economice?

— Cei care au comis acte de corupție nu vor fi scutiți de responsabilitate. Ne vom autosesiza și vom merge până la capăt. Corupție înseamnă și promovare de afaceri și interese, spectrul este foarte larg. Am și început aceste activități. Vedeți, în mapa mea de lucru: importuri ilegale de carne, importul de metale prețioase, transport ilicit de mărfuri și pasageri. Vom deconspira schemele de monopol asupra pieței cărnii, a peștelui, electrocasnicelor, mobilei, materialelor de construcții, dar și a medicamentelor. Au fost inițiate controale în farmacii, fiind investigat mecanismul de formare a prețurilor. Dacă vor fi stabilite nereguli, vor fi întreprinse măsuri corespunzătoare, indiferent de postul sau funcția pe care a deținut-o anterior sau o deține persoana suspectată. Nu voi face delimitări între foști și actuali, ai noștri și ai lor...

— Ați fost șef al Direcției delictelor transfrontaliere și informaționale a MAI. Care sunt cele mai impresionante descoperiri pe care le-au făcut colaboratorii acestei structuri sub conducerea dvs.?

— Pentru mine, a fost importantă realizarea unei conlucrări productive cu colegii noștri din România, Ucraina, Federația Rusă, Germania, SUA etc., grație căreia am reușit să punem capăt unor activități criminale cu tentă regională/transfrontalieră. Îmi amintesc câteva cazuri de contracarare a falsurilor de bani în proporții deosebit de mari, ca urmare fiind reținut, pe teritoriul României și al Ucrainei, un grup criminal multinațional format din ucraineni, români, bulgari și cetățeni moldoveni.

O altă prioritate a Direcției a fost combaterea cazurilor de contrabandă și trafic ilicit de mărfuri. Am lucrat și asupra unor cazuri mai specifice: reținerea unui grup de politologi din Federația Rusă care introduseseră, prin contrabandă, peste 1 000 000 euro; sustragerea mijloacelor bănești în proporții deosebit de mari, peste 4 000 000 lei, de către responsabili din Ministerul Ecologiei și Fondul Ecologic de Stat; reținerea directorului Concernului Intercapital, care sustrăsese mijloace

bănești și active în sumă de peste 240 000 000 lei. Dacă vă amintiți, Caras fusese declarat mort. L-am căutat timp de doi ani. L-am găsit într-o mănăstire din România. Era foarte bolnav. Acum își ispășește pedeapsa într-un penitenciar din R. Moldova. Aș mai aminti de reținerea unui grup specializat în introducerea prin contrabandă cu ulterioara comercializare în rețeaua farmaceutică din R. Moldova a unor medicamente în valoare de peste 1000000 lei. M-a interesat contrabanda din regiunea transnistreană, în special cea cu carne de găină, am reținut câteva grupări, valoarea contrabandei constituind 7 000 000 lei. Până și membrii Misiunii EUBAM au menționat succesul nostru.

— **De ce, totuși, polițiștii rămân printre cei mai corupți, în topul profesiilor sensibile la corupție?**

— E o întrebare delicată pentru mine, dat fiind faptul că am fost și eu polițist, chiar dacă am activat în cadrul aparatului central al MAI. Voi încerca, însă, să răspund echidistant, nepărtinitor. De altfel, polițiștii nu sunt mai corupți decât reprezentanții altor categorii profesionale. Pur și simplu, ei sunt mai la vedere. Activitatea specifică a organelor de poliție presupune o interacțiune puternică cu societatea. În majoritatea cazurilor, societatea percepe că cele mai corupte persoane sunt cele care dețin puterea. Interacțiunea cu populația, sporirea puterii poliției în societate, comportamentul inadecvat al unor polițiști (exemplu: implicarea unor polițiști în tranzitarea celor 200 kg de heroină pe teritoriul R. Moldova) creează o impresie de respingere și, totodată, creează opinia despre un nivel excesiv al corupției. Este adevărat că imaginea polițistului din R. Moldova este știrbită. Mai mulți factori au influențat imaginea polițistului. Politizarea excesivă a MAI, existența unor indivizi care nu percep rolul polițistului în societate — apărător al ordinii de drept. Sunt, însă, și factori externi care influențează prestația onestă a unui polițist. Mă refer în special la condițiile inadecvate de salarizare. Acest factor sporește tentația polițiștilor de a da curs «ispitelor» cu care se ciocnesc zilnic, investigând diverse infracțiuni, în special cele pasibile de privațiune de libertate. Corupția din rândul polițiștilor nu este o problemă simplă, iar depășirea situației ține de politici integre și bine gândite de prevenire a acestui fenomen, dar și de îmbunătățirea politicii sociale a statului.

— **Cum veți combate corupția în cazul unor funcționari, colegi de-ai dvs. de guvernare?**

— Nu am niciun fel de angajament, nici politic, nici de altă natură. Eu sunt polițist de meserie. Nu vom face segregări, delimitări și tot soiul de cedări. CCCEC trebuie să se debaraseze de stereotipul de a fi servul unei sau altei guvernări. Centrul va acționa doar în interesele societății și spre binele acesteia. Funcțiile deținute nu vor prezenta vreo importanță în procesul de depistare și curmare a acestui flagel. Nu vom face excepții. Vom fi corecți în acțiunile întreprinse. Aici vreau să amintesc că o armă eficientă în combaterea corupției este transparența puterii. Câți demnitari își declară public veniturile și cheltuielile și unde poți vedea aceste declarații? Câți demnitari de rang înalt au fost acuzați de corupție? Centrul urmează să dea răspunsuri la aceste întrebări.

— **Vă mulțumim.**